

VENEN, MOERASSEN, ZOMPEN

VAN TURFFABRICAGE TOT KLIMAATADAPTATIE

Rudy van Diggelen

Dieper in het moeras zinken

het moeras insturen

Clean the swamp

Voor de meeste mensen
zijn moerassen maar
goed voor één ding

**Later zag men meer
economisch perspectief:
*In het veen kijkt men niet op
een turfje***

Wat zijn venen?

Venen zijn natte ecosystemen waar de afbraak van biomassa kleiner is dan de productie ervan. Bijgevolg stapelt zich organisch materiaal op. Een bodem wordt als veen geïdentificeerd wanneer hij meer dan 30% organische stof bevat

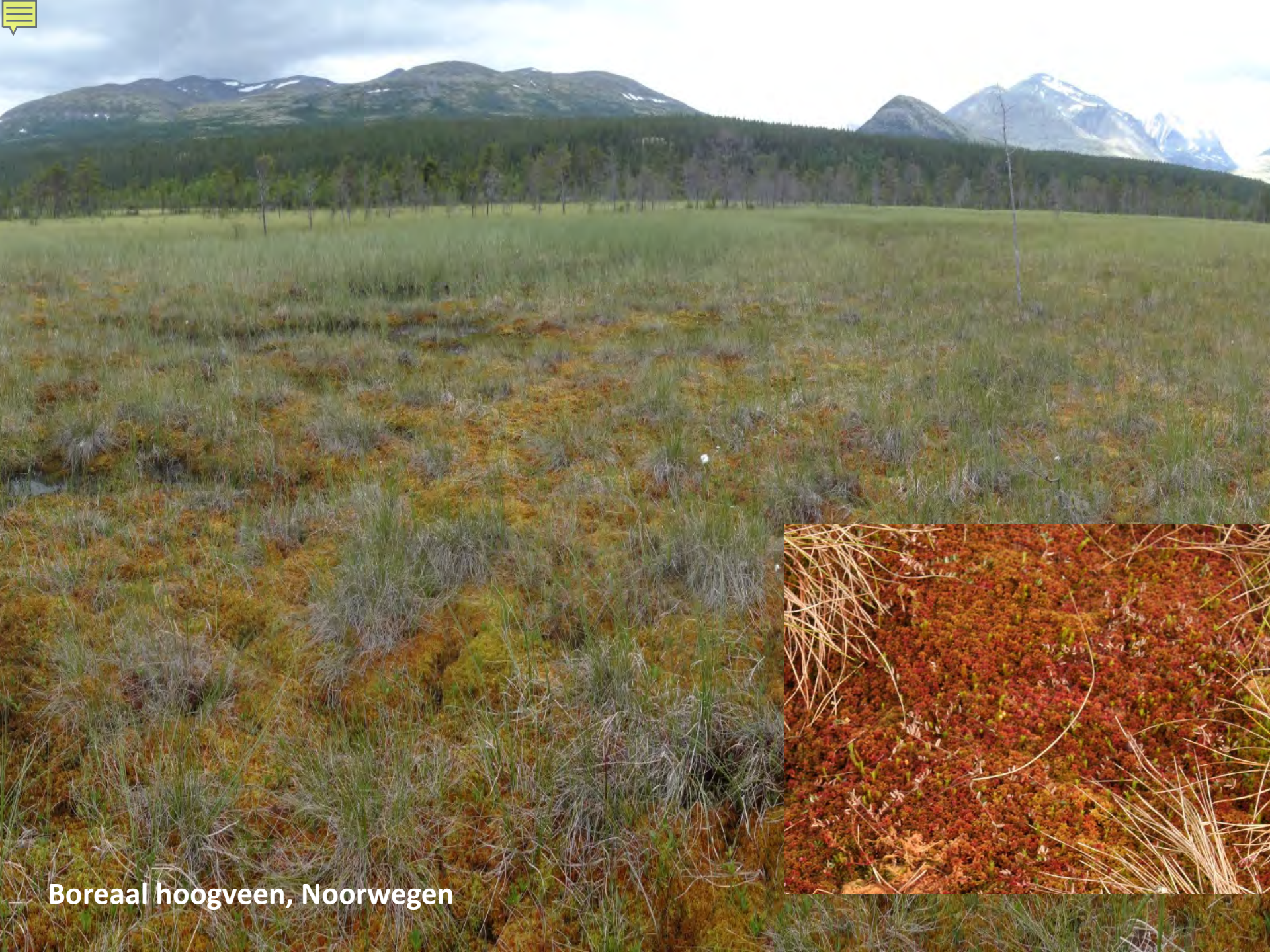
Venen slaan ongeveer 1/3 van alle terrestrische koolstof op, op 3 % van het aardoppervlak. Dat is evenveel als alle bossen samen (op 30% van het aardoppervlak)

Peat accumulation rate = 1mm/year (mean)

Boreaal hoogveen, Noorwegen

Bergveentje, Zwitserland

Beekdal(laag)veen, België

Veentypen in Europe

A map of Europe showing road networks in red and green areas. The map is overlaid with a grid of latitude and longitude lines. The red lines represent roads, and the green areas represent semi-natural areas. The map is divided into two main regions by two large black ovals. The northern oval is labeled 'Vooral hoogveen' and the southern oval is labeled 'Vooral laagveen'.

Vooral hoogveen

Vooral laagveen

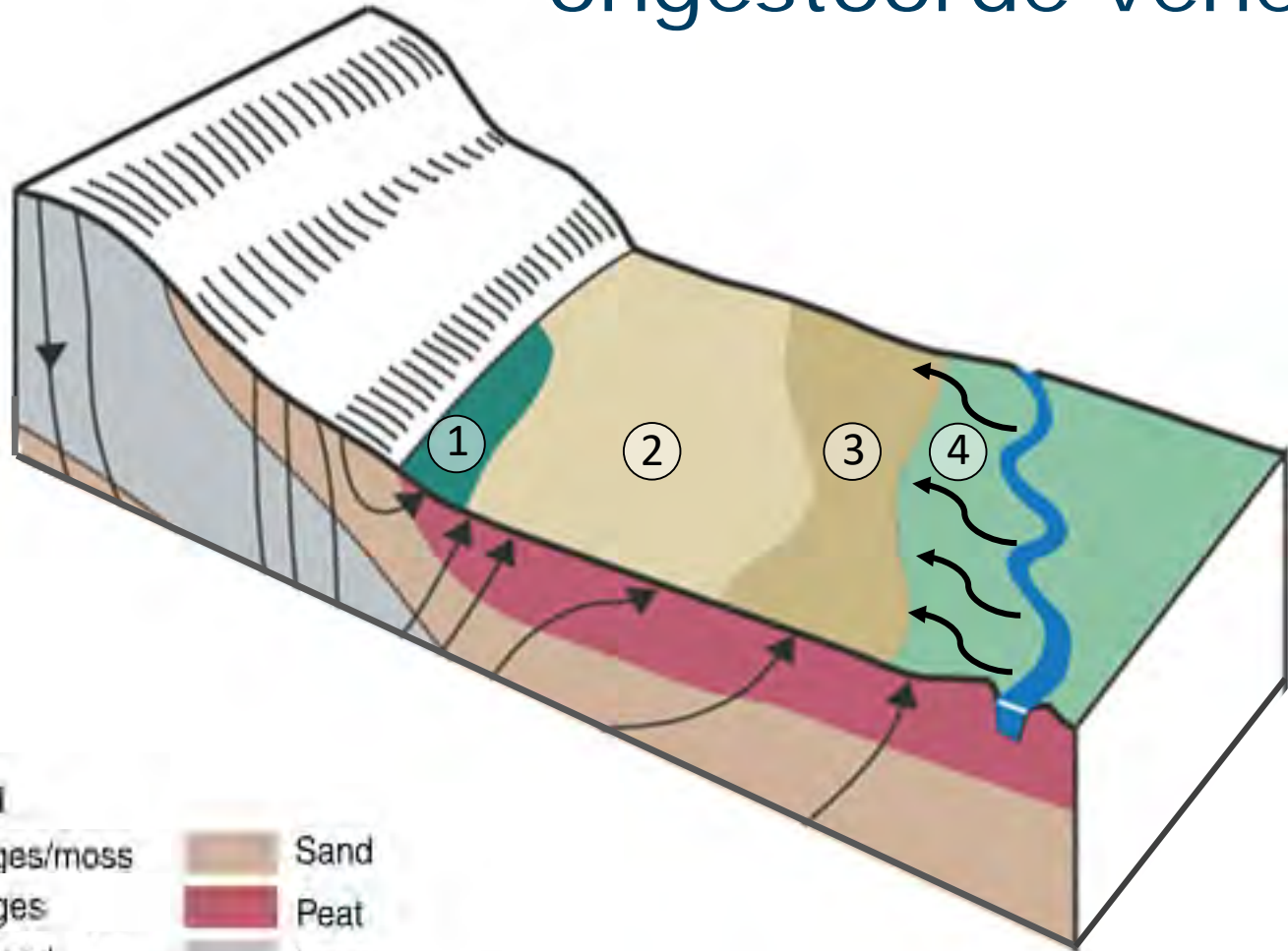
Pressures from urbanisation and transport on semi-natural areas

<http://www.eea.europa.eu/> Nov 29, 2012 11:34 AM

Vegetatiezonatie in ongestoorde venen

1	Alder wood	
2	Small sedges/moss	Sand
3	Large sedges	Peat
4	Common reed	Loam

Elzenbroek

Grondwatergevoed veen

Overstromingsveen

A landscape photograph showing a vast green field in the foreground, a dark line of trees in the middle ground, and a blue sky with scattered white clouds in the background. The image is divided into four quadrants by a vertical and a horizontal line.

Hoe weten we dat?

VAAK IS ER NIETS MEER OVER IN
EEN TYPISCH MODERN VEENGEBIED

An aerial photograph of a river valley. The river winds through a landscape of green fields and dense forests. The river is dark blue, and the surrounding land is a mix of green and brownish-yellow. The text "Hoe weten we dat?" is overlaid on a semi-transparent grey box in the upper part of the image.

Hoe weten we dat?

1. Uit referentiesituaties

Rospuda valley

<https://pracownia.org.pl/pracownia-aktualnosci>

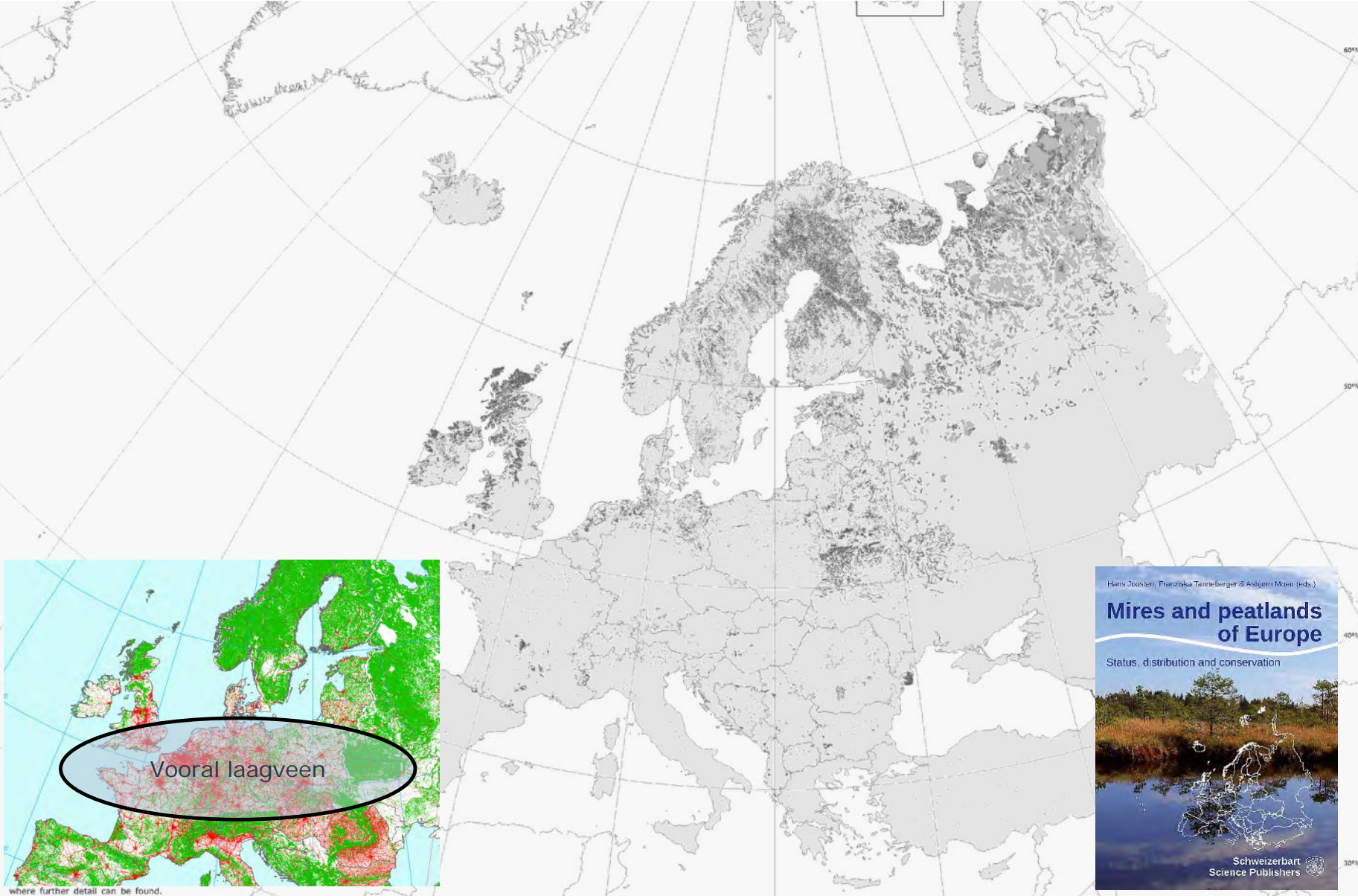
Hoe weten we dat?

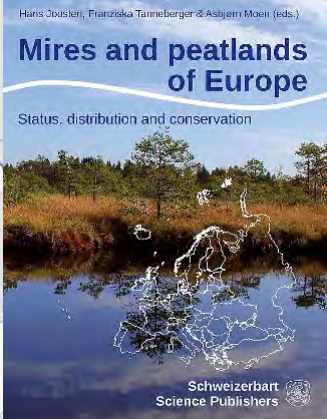
2. Uit veenboringen

Europe: peatlands (>30cm): 75,000 km² gone, 275,000 km² drained, 320,000 km² undrained, 2,000 km² (0.3%...) restored

Vooral laagveen

where further detail can be found.

Grafiek 8. Vergraven hoeveelheid veen in studiegebied in duizende kubieke meter per jaar, per kwart eeuw. (stand onderzoek eind 1984).
Tekening K. Leenders, 2012.

Vlaanderen: 95% verlies sinds 1960 (Decler et al. 2016)

Veen op de bodemkaart

Vrijwel alle overgebleven laagvenen lijden aan **ontwatering**

VEEN IN EEN POTJE

ECOSYSTEM MANAGEMENT
RESEARCH GROUP

Universiteit Antwerpen

Vrijwel alle overgebleven laagvenen lijden aan **ontwatering**

Voormalig veenoppervlak

Effecten:

- Enorme broeikasgasemissies
- Oppervlaktewater vervuiling
- Bodemzakking
- Verlies van specifieke biodiversiteit

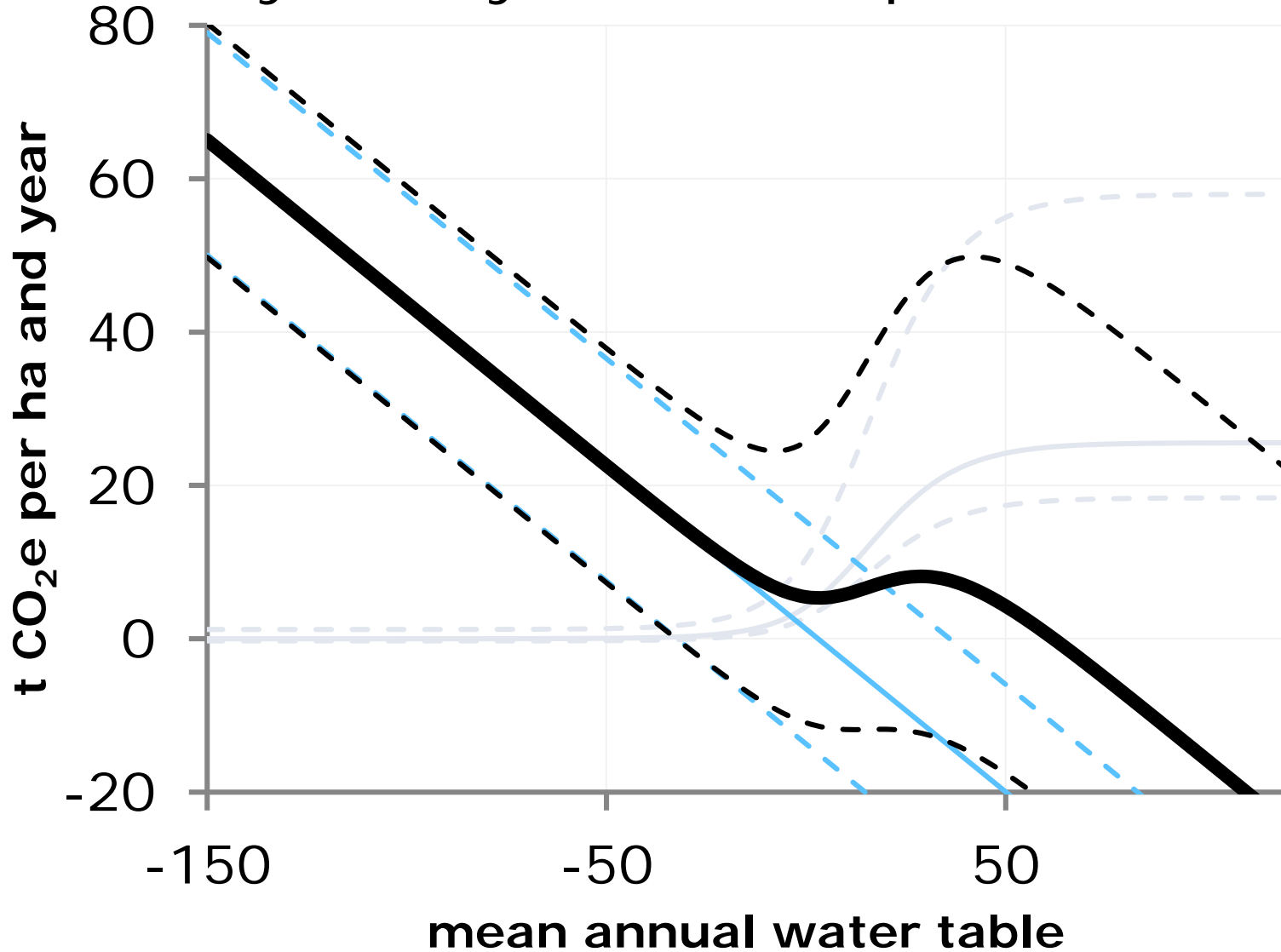
Beieren: 3 m verlies
sinds 1836

UK: 4 m verlies sinds
1870

Deeper water table → more greenhouse gas emissions:

In Germany: every 10 cm deeper → 5 tons more

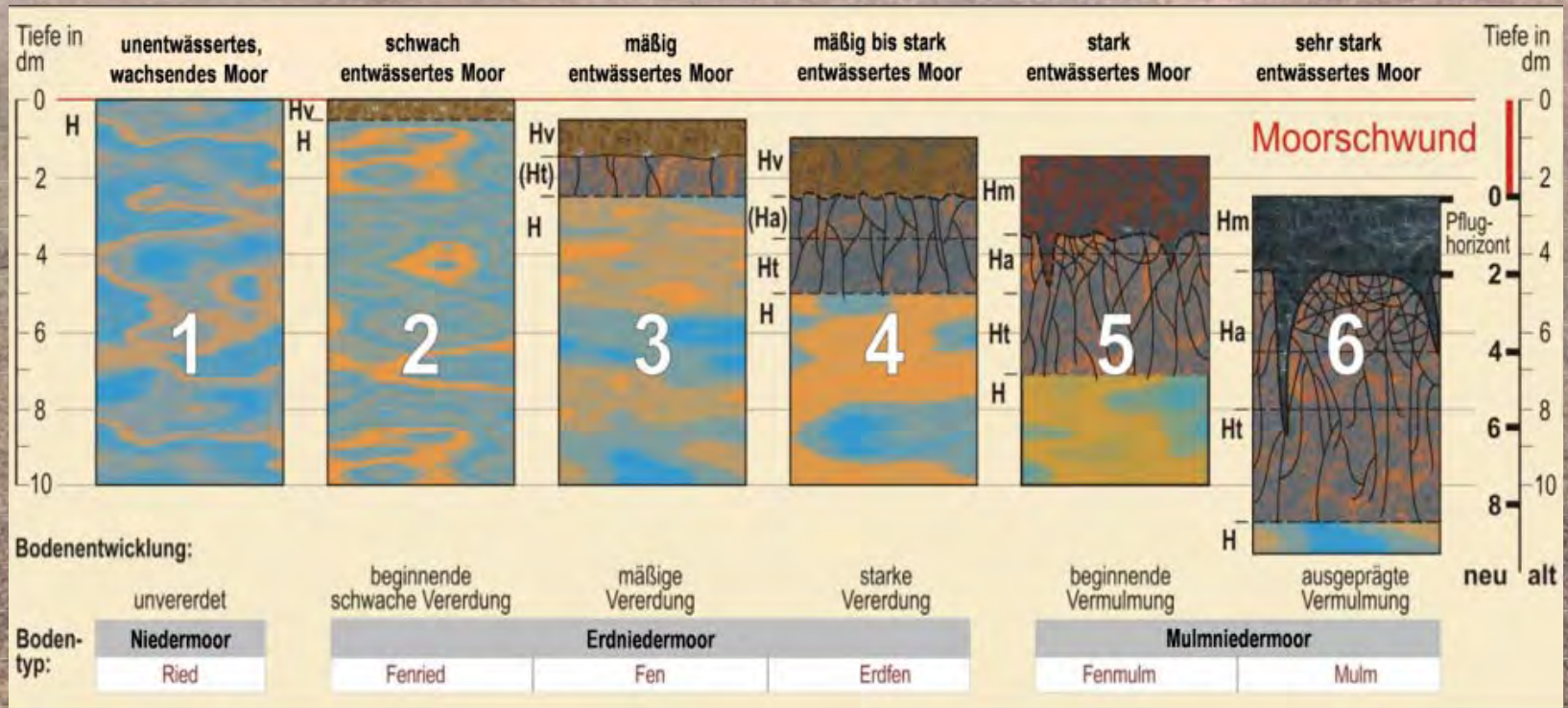
A potato field on peat in C-Europe emits 37 T CO₂e /ha/yr
= 185.000 km with middle class car...

... peat potatoes are fossil resources...

Veränderungen in bodemeigenschaften in ontwaterde laagvenen

Veen op de bodemkaart

Een voorbeeld: de situatie in het
oudste natuurrreservaat van
Vlaanderen, De Zegge

Kleine nete

Kanaal Bocholt-Herentals

1890

De huidige situatie is sterk veranderd

Zegge

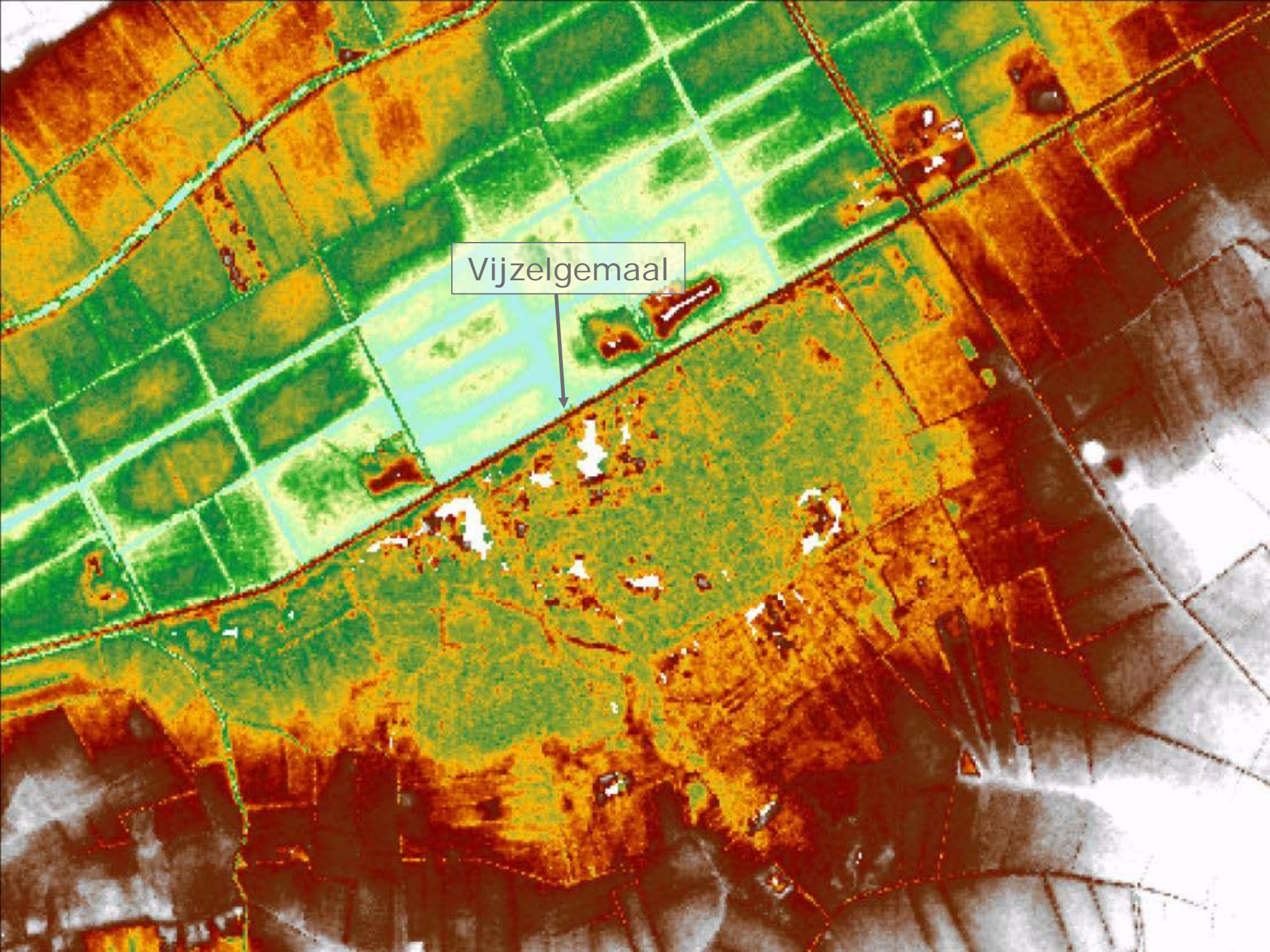

2020

© 2019 Google

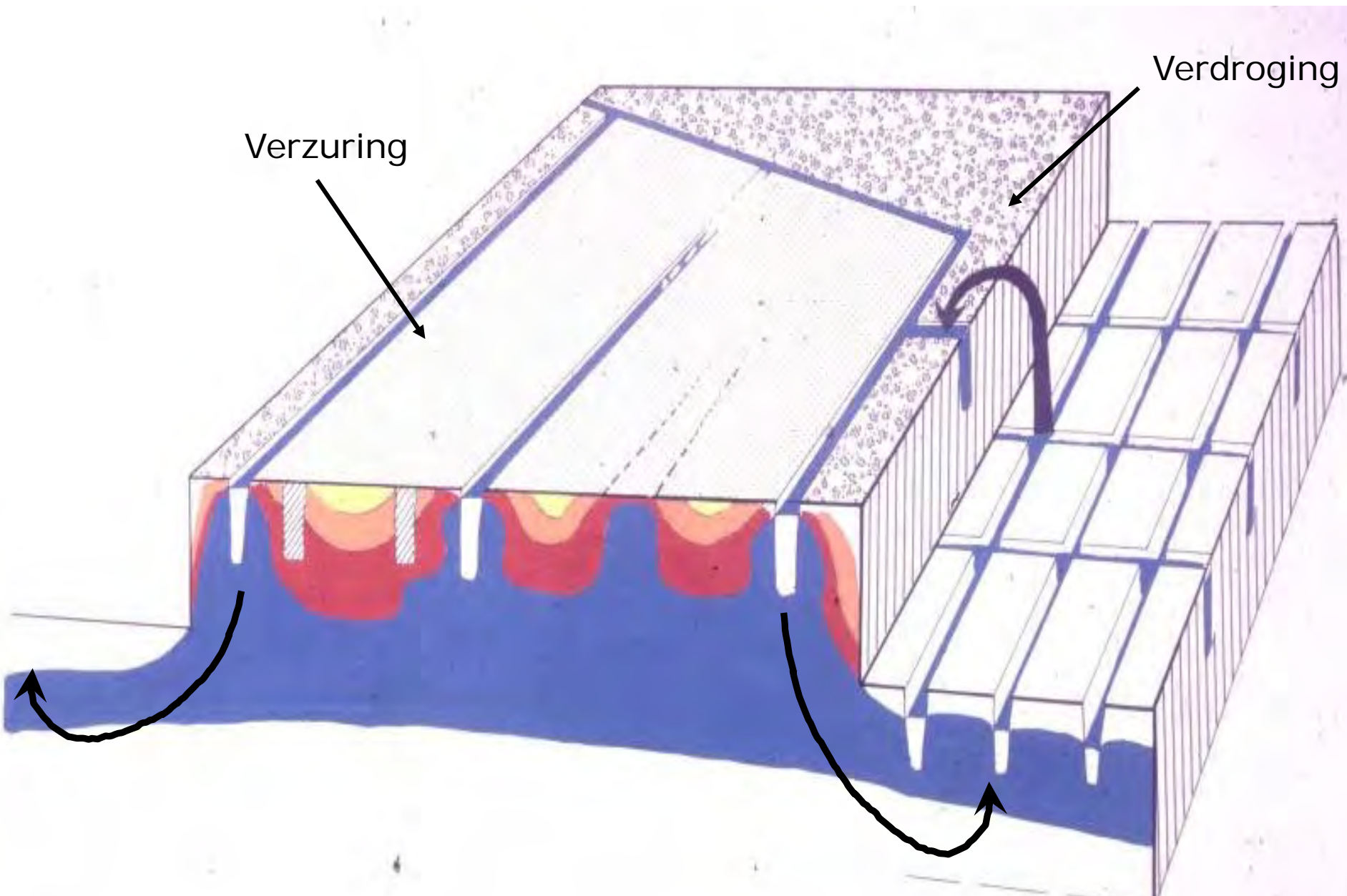

Vijzelgemaal

De Zegge is een zgn. "peilhorst" geworden

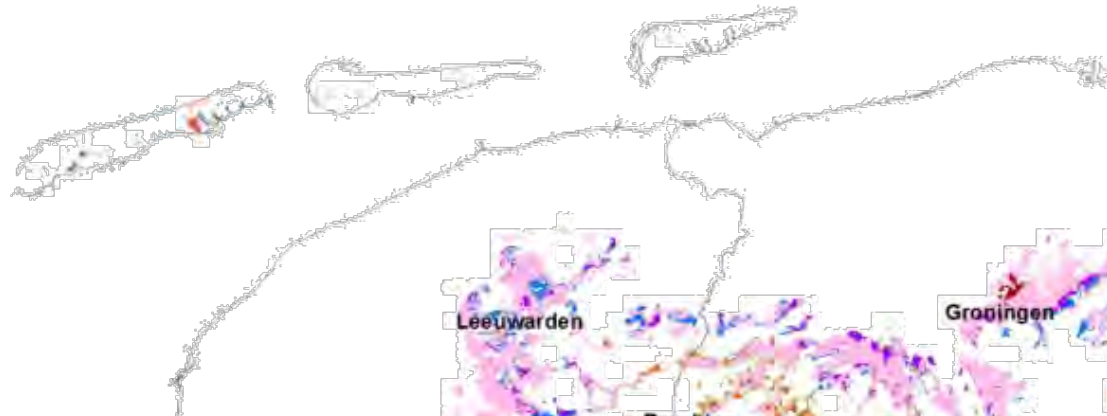

Conclusies

- Behoud en herstel van Vlaamse veengebieden is uiterst urgent. Dit impliceert bescherming van niet-ontwaterde venen en vernatting van *alle* gedraineerde gebieden
- Een *versnelde realisatie* van de volledige implementatie van het Vlaams Ecologisch Netwerk is ook vanuit klimaatsoptiek urgent.

Nieuwe hoofdklasse	Areaal op de oorspronkelijke bodemkaart (ha)						Totaal	
	Moerig		Dun veen		Dik veen			
Deelgebied 1								
Minerale gronden	20 283	(50%)	35		4		2 0322	(30%)
Moerige gronden	20 355	(50%)	5 526	(28%)	208	(3%)	26 077	(38%)
Dunne veengronden			14 104	(72%)	5 308	(70%)	19 421	(29%)
Dikke veengronden					2 073	(27%)	2 076	(3%)
	40 639	(60%)	19 665	(29%)	7 593	(11%)	67 896	
Deelgebied 2								
Minerale gronden	3 864	(13%)	216		155		4 235	(4%)
Moerige gronden	26 388	(87%)	17 546	(43%)	76	(19%)	44 010	(37%)
Dunne veengronden			22 666	(56%)	9 114	(19%)	31 780	(27%)
Dikke veengronden					38 213	(80%)	48 213	(32%)
	30 272	(24%)	40 440	(34%)	47 643	(42%)	118 354	

